

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an — — — — — 40 Lei.
Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei.

Într-o săptămână:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Asociația

generală a clerului ortodox din România.

În congresul delegaților preoților, ținut în Februarie a. c., s'a pus temelia federalizării tuturor societăților preoțești și a formării asociației generale. S'a formulat și aprobat un proiect de statute.

În anul acesta, — în luna August, către sfârșit — urmează a se ține congresul asociației, pentru stabilirea definitivă a statutelor și discutarea multor chestiuni la ordinea zilei, chestiuni ce privesc întregul cler.

Pentru acest scop s'a trimis tuturor protoereilor și președinților societăților cunoscute, statutele asociației, cum și cereri de înscriere, tipărite. Așteptăm să-i vedem pe toți la lucru. Nu-i de ajuns să vorbim, ci să trecem la fapte.

Pentru biserica ortodoxă vremurile de azi sunt grele, și vor veni altele și mai grele. Ne vor găsi răsleți, vom suferi urmările nepăsării noastre, întreținută de mândria neghioabă a unora și nepriceperea altora. Cei cari vor veni după noi ne vor judeca aspru, și pe bună dreptate.

Să ne apucăm de lucru, în mod real, vădit. Este mai bine să ne consumăm energia în a lucra, de cât în a vorbi. Gândului tăcut, nevăzut, să-i urmeze fapta ce vorbește și se vede.

Șefii bisericeii, ca și ai statului, sunt curioși să vadă de este vre-o nădejde de schimbare în gândurile preoților cu privire la felul cum trebuie să se arate în fața creștinilor. Dacă vrem să însemnăm și să facem ceva, în vremile de azi, trebuie să ne unim. Societățile județene, ca și cele eparhiale, ce există ici și colo, nu vor putea lucra cu rezultat bun, de cât în corpul unei asociații generale. Ele sunt tăria asociației, dar asociația dă aripi și asigură libertatea lor de acțiune.

Pentru a se face cu înleznire schimburi de idei dintre asociație și societățile eparhiale, președinții acestor societăți sunt membrii de drept ai comitetului asociației. Cu chipul acesta

fiecare preot din orice colț al țării — prin persoana ce a ales — ia parte la lucrul comun și de obște al asociației. Iar la asociație se va lucra după cum vor fi de zeloși acei pe care preoții, în eparhiile lor, i-a ales să-i reprezinte.

Rezolvirea și o mulțime de chestiuni și afirmarea că Biserica ortodoxă are un cler al cărui suflet este viu și dornic de viață, atârână de felul cum preoții se vor organiza. Le stă în mână să-și croiască drumul. Impotriva nu li se poate pune nimic de cât lipsa lor de voință și ambiția câtorva răsleți.

Conferințele pastorale, cercurile culturale, adunările societăților sunt atâtea prilejuri legale de a se sfătui și hotărî. Cei dornici de bine așteaptă să-i vadă pe toți la lucru sfânt și bun.

Pr. Popescu-Mălăești,
Profesor universitar.

Din Istoria Diecezei Aradului.

Contribuțiuni nouă 1815—1829.

(Urmare.)

În Arad, la 1775, va să zică cu un an înainte de a se zidi biserica uniților, ei erau în număr de 92 suflete. În 1778 au atins cifra de 100; iară în filii numărau 13 credincioși. Peste 7 ani, în 1785, la denumirea lui Avacumovici de episcop la Arad, uniții s'au înmulțit la 138 înși în materia Arad, iară în cele 4 filii ce-i aparțineau au fost 18 suflete †).

Primele mișcări de unire s'au început în 1770, sub vlădica Knezevici. În 1776 s'a zidit biserica veche unită. Până atunci s'a liturghisit în un „oratoriu“, diu casa unui Stefan Ungur, român gr. cat.

Locul unde a fost zidită biserica veche și cortelul preoțesc, a fost un intravilan al călugărilor minoriți, în imediata apropiere de biserica lor veche. Fiscul statului a contri-

†) Dr. Ioan Ardelean, Ist. diec. rom. gr. cat. a Orășii-mari 1888, Blaj, v. II pg. 124.

buit la edificările din vorbă cu suma de 1000 fl., iar împăratul a dăruit 1600 fl.²²⁾.

Diregătorii dela județ și dela locotenentă favorizau mult stăruințele uniților. Așa se proceda pretotindenea, unde se făcea unire. Asta se întâmpla cu voia și încurajarea secretă a Curții din Viena. Dar pe lângă toate împrejurările prielnice „unirei“, cum erau: favoarea specială și instrucțiile secrete împărătești, subvenționările în cele materiale (cu bani și edificii, și în butul excesivei ocrotiri din partea administrației politice, care ocrotire trecea uneori în acte de brutalitate față de Românii credincioși ortodoxiei lor, — unirea, totuși, n'a prins printre aceștia.

De aci se explică faptul, că la trei ani dela moartea episcopului P. Avacumovici, în Arad, uniții numărau d'abia 163 suflete, iar în filiale erau 44 suflete g. catolice. Va să zică: sub Avacumovici, în Arad, timp de 29 ani, unirea a sporit cu 25 suflete, iar în filii cu 26 suflete. Slab seceriș, de tot slab, după o sămănătură de 38 ani. Asta e soarta, însă, a tuturor acțiunilor, cari — ca unirea cu străinii — sub raportul sufletesc, s'a născut moartă!

Acelaș episcop Avacumovici, creiase, ori restaurase în Oradea la 1793, un consistor pe lângă vicariatul instituit la 1757 de episcopul Sinesie Jivanovicu. La 1805 a cerut și pare că a și dobândit dela împărăție 2000 fl. anuali, pentru dotarea acestui consistoriu²³⁾.

La inaugurarea școlii normale din Arad, la 3/15 Novembre 1812, sârbul Avacumovici, pare că și uitase, că e sârb și în orația sa festivă, perorată cu mult patos și apoi trimisă și clerului din eparhia Orădană, zice: „Astăzi dar se încep școlile preparanzilor; astăzi este ziua de prăznuire **neamului nostru**, pentru că astăzi **începutul** închipuirii, **norocirii și fericirii norodului și iubiților următorilor se începe**²⁴⁾.

În vremea din urmă apoi a tot bolit și de guvernat, guverna *Moisă Manuilovici*, arhimandritul dela Bódrog. Acesta era un om de nimica, cum am văzut și vom vedea mai

²²⁾ Encic. I. c. 224. și Șemat istoric al diec. Lugoj, Lugoj 1903 pg. 255.

²³⁾ *Primul vicar, cu titlul de „episcop namesnic“*, (locotenent) a fost arhim. Metodie. Jivanovicu cultiva frăție cu episcopii români din Muntenia și Moldova și cultiva frăție între cultura ortodoxă sârbă și română! cnf. rev. „Legea Românească“ Oradea 1922 nr. 8 pg. 5—6.

²⁴⁾ *Ioanovicu* o. c. 169; Dr. Avram *Sădeanu*, Apos-tolatul primilor profesori ai preparandiei noastre; Arad 1912 pg. 13 și 30 nota 16; Dr. *Botiș* și *Sădean* în Anuarul inst. ped. teol. ort. rom. Arad 1912 pg. 36 și 39. *Pipoș* o. c. 15. Dr. *Botiș* Istor. o. c. 23 (18—26).

pe larg, la locul său, unde se va istorisi despre râvna sa, de a ajunge urmaș lui Avacumovici, pe care l-a compromisat prin lucrurile sale slabe. La Arad n-a ajuns, dar a isbutit la episcopatele bănățene; mai întâi la Vârșăț, de aci apoi a avansat la Timișoara.

Despre el vom trata mai pe larg la locul său, unde îl vom prezenta ca pețitor al scaunului vacant din Arad! Aici amintim numai că el cu ceialalți sârbi, cari stăteau în fruntea diecezei văduvite, au oprit pre preparanzii noștri să cânte ceva românește la în-humarea osămintelor lui Avacumovici²⁵⁾.

Arhiepiscopul Stefan Stratimirovici prinse de veste, că Țichindeal și C. Diaconovici Loga umblă a cere la împărăție ca, după moartea lui Avacumovici, la Arad să se insti-tue episcop de neam românesc; de aceea or-donează episcopului Avacumovici să-i tragă în fața consistorului la răspundere. Avacumovici în două rânduri citează în scris pe profesori. Ei însă cu scrisoarea lor din 7 Iunie 1813, spun că „ponosluri“-le, dacă vor fi de natură canonică să li se dea în scrisoare și ei vor răspunde; „iară de ce ating de ceale politicești, aceleași pe calea cea dreaptă a le trâmite, **că noi altmintrilea în așa lucruri a ne slobozi nu putem, știind întru așa în-tâmplare, unde și înaintea cui avem a responde? Drept aceea remânem în sfera noastră**“.

Consistorul le pune în scris: „niște întrebări din 9 puncturi“. Ei se justifică în 16 Iunie 1813. st. v. și Avacumovici trâmite doza-rul la mitropolitul său Statimirovici în Carloveș. Acesta decide, că dacă Țichindeal va mai comite excese la fel, îl va lovi cu „Censură Ecleziastică“. Atunci zise neînfricatul profesor: „deși el oțel, și eu voi fi cremene“²⁶⁾.

Între multe altele, contra episcopului ră-posat Pavel Avacumovici, Nicoara zice în pâra sa în dreptată cătră împăratul, în Iulie 1816, că a hirotonit oameni moralicește ne-trebnci, minori, ignoranți. A fost simoniac. Că i-a mâncat galbenii (imperialii) i-a ples-nit-o în față, episcopului, în plenul ședinței consistoriale, o preoteasă.

Cei cari făceau tot felul de serviții ser-vile și încă de cele mai dure, la casa vlădi-cului Avacumovici, îi resplătea cu darul preoției.

Mitropolitul Stratimirovici, în răspunsul său cătră împărat, neagă, atenuază aceste capete de acuză; „părerea lui plecată“ e, că

²⁵⁾ *Ioanovicu* 255.

²⁶⁾ Anuar 1912 o. c. pg. 136—140 și an. 1913 pg. 44, 75 și 83.

nu este nici o cauză de a da acestei afaceri deosebită atenție, mai ales că *acela care ar avea să răspundă pentru ele a murit*²⁷⁾.

Avacumovici ar fi ruinat total mănăstirea sfântului Simion din Gaiu—Aradului, unde adecă era mai înainte rezidența episcopescă. Aceasta a fost zidită numai din banii, cărăușitul și palmele preoțimei la anul Domnului 1783, sub episcopul Cnezevici, în a căruia vreme preoții acestia contribuiau la an, fie care, cu câte 12 fl. pentru ținerea în bună ordine a mănăstirii.

Avacumovici a ruinat-o cu totul și a vindut pe bani grei lucrurile ce se țineau de ea. Clopotele din turnul mănăstirii le a vindut bisericii episcopale din Arad, pentru bani din fundul episcopesc. Așa apoi locuitorii satului învecinat mănăstirii, au rămas fără nici o îngrijire spirituală, încât s'a întâmplat de au murit oameni, fără de a fi împărțâșiți cu s. s. taîne ale muribunzilor²⁸⁾.

Preparanzii erau îndatorați să țină cele 4 posturi ale bisericii răsăritene. O bună parte din ei nu putea ține această lege, căci aveau cortele și menaj pe la cetățeni eterodoxi. Episcopul Avacumovici, la intervenția conferenței profesionale, îi desleagă dela post pe tinerii cari locuiesc la eterodoxi în anul 1813. Pe viitor însă nu va mai dispenza. Să-și iee toți cost și cortel „la oamenii noștri”²⁹⁾.

Ultimul vlădică sârbesc dela Arad seamănă să fi fost și un fel de Mecenate al literaturii române. Nicolau Horga, paroh în Seleuș, îi dedică lui ca „vădătoriu” și lui Sigismund Edlspacher de Ghioroc, vicespan al comitatului Arad, cezar și crăesc apostolesc sfetnic, cavalier al pintenului de aur, opera sa, „Oglinda Omului Înțelept”. Lucrarea era gata în 1801. Vlădicul Avacumovici o tipărește pe speșele sale, în Buda la 1807.

Horga își zice: „Altmintrilea Popovici, greco-neunitii legi, parohul Seleușului, în slăvita varmeghia (județ) Aradului”. Cărțulia e de formatul octav. Numără pagini 158.

E un fel de sbornic miscelaneu (colecție) de mai multe feluri de genuri literare, „carea cuprinde în sine vechile întâmplări cu pildă adusă”.

Descripțiunile de colorit moral, sunt întretăiate de narațiuni istorice, sau de versuri slabe din cale afară. Pomeniște de poeții: Horațiu și de saxonul Christian Gellert Fürch-

tegott prof. în Leipzig † 1769. Face istoricul succint al cetăților: Șiria, Pâncota, Ienopolea și Arad.

Pironește apoi atențiunea lectorilor săi, pe cari îi așteaptă „sugătorii cei mici”, asupra versurilor, cari se încep cu un motto din Ovidiu, despre moartea înălțatei crăiței Alexandra Pavlovna, Doamna Palatinului Țării Ungurești (era arhiducele Iosif); apoi iarăși urmează despre „întâmplarea featei lui Bogdan, fostului Voevod țării Moldovei, din anul dela Christos 1346”, va se zică istorisește binișor cam naiv despre dragostea nebunatică a Ilianei cu Bucur, feciorul lui Laic Vodă.

Reliefiază mai încolo cu aplomb, obârșia latină o neamului nostru: „Românii adevărat dela Romani își trag numele său și loaza... se află unii din ei întregi și având fizionomie frumoasă, la trup curați, graiul limbei limpede; prietenos atâta, cât încă între puține neamuri se află așa prieteșug, primitori de goști (oaspeți), întâmplările mai din nainte le pomenesc adeaseori și legea foarte tare o țin. Pe înțales întru acest neam toate se află. La toate trebile și sfaturile s'ar putea aplicăului (întrebuința). Cu amăruntul îi place toate lucrurile a ispiti și cu lungime de vorbe bucuros s'ar împărțâși”.

„Întâmplându-se la vre unul dintre ei vre-o pedeapsă, pentru cevași vină, aceia încă și la a șasea viață (generație) se impută, mai vârtos pruncilor unui făcător de rău ca acela”.

„Acest neam tocmai de și greșesc unii împotriva altor, ei între sine lesne se împacă și nenorocirea deaproapelui său nu vor bucuroși a o descoperi.

Pentru aceea putem înțalege cum că și între Români, ca între alte neamuri se află neamuri de treabă și statornici; numai aceasta îi lipsește, că nu are învățătură moralicească din pruncie³⁰⁾.

Abia va fi în stare un etnolog român, să ne caracterizeze neamul mai bine, ca acest preot rural, de acum un secol și mai bine!

Dacă elucubrațiunea sa fu tipărită pe cheltueala unui episcop, Horga, la rândul său, se revanșază preste 11 ani așa, că în 1818 când el preotul umil de pe sate, avanzaze de „director crăesc al tractului Cianadului”, tipărește la Buda cu ale sale parale manualul didactic al lui Naum Petroviciu — oficianț de

²⁷⁾ Ioanovicu 251—3; 261—262. Sădean Apost. I. c. 23, 24.

²⁸⁾ Ioanovicu 255.

²⁹⁾ Anuar 1912 pg. 82—84 și Botiș o. c. 211—213.

³⁰⁾ I. Bianu și N. Hodoș Bibliografia românească veche, Buc. 1903, nr. 720 pg. 499—502. Dr. Vereș Endre, Erdély és magyarországi régi oláh könyvek és nyomtatványok, Kolozsvár 1910 pg. 100 și 107. Iorga Gh. Lazar o. c. 23—4; Idem Ist. lit. sec. XVIII. II. 330—1 și 429.

stat în Pesta și perceptorul fondurilor bisericesti gr. neunite. — „*Pedagoghia și Metodica*, pentru învățătorii școalelor orășanești și sătești“³¹⁾.

Vajnicul Nicoară, între vinele ce le mai pune în cărca vlădicului decedat Pavel Avacumovici, în jalba sa din 16 Iulie 1816, înaintată la curtea din Viena, zice despre Horga, că în tot clerul e unul din cei mai distinși și moralicește și intelectualicește, cu toate astăa episcopul eparhiot P. Avacumovici, nu a voit a-l institui de protopresbiter la Buteni; ci a așezat pe altul, carele l-a mituit cu suma, exorbitantă pe acele vremi, de 14,000 fl.³²⁾

(Va urmă.)

³¹⁾ Cine e *Naum Petroviciu*, ce a scris și că e neam cu cenzorul Gheorghe Petroviciu din Buda, inspector școlar, la sârbi, fost protopop în Belinț, (al Hasiașului) cnf. „Foaia Diecezană“, Caransebeș 1922 nr. 24 și 25 din 1923. Dl. Iorga greșește când spune, că Naum Petroviciu a ajuns prof. în Arad, în locul lui Mihut, trecut ca director la Lugoi—Caransebeș. În locul lui Mihut a venit Constantini din Orașița. În Arad se folosea ca manual al preparanților, cartea lui Naum Petroviciu. Pentru biblioteca preparandiei, autorul a dăruit 5 exemplare din ea. *Botiș* o. c. 372.

³²⁾ *Ioanoviciu* l. c. 249 și 252. Pe cel denumit la Buteni îl cheama Ioan Popovici, Anuar 1912 pg. 182.

În anul 1814 a absolvat preparandia un *Daniil Horga*; nu știu ce neam e cu preotul Horga? Daniil Horga și cei cari au absolvat cu el deodată, au dat pentru conviciul preparandial $\frac{1}{3}$ parte din salariul lor de pe un an... Dinarul văduvei din scriptură! Anuar o. c. 1912 pg. 107—9. *Botiș* o. c. 350—351 și 417.

Vizita scriitorilor noștri.

Timp de două zile cât au stat reprezentanții „societății scriitorilor român“ din București, în orașul nostru, Aradul a fost în plină sărbătoare. Primiți cu flori, drapele și muzică dar mai ales cu dragostea, sinceră ce caracterizează Aradul, manunchiul de scriitori ca și purtătorii geniului nostru național au fost întâmpinați la sosirea lor între noi de un public imens și select.

Au fost salutați de primarul Dr. Robu într'un discurs avântat, iar o fetița a dăruit dlui Minulescu un splendid buchet de flori. În numele scriitorilor de aici au fost salutați de dl. A. Cortuș.

A răspuns frumos dl. Minulescu spunând:

„Vă mulțumesc pentru cuvintele măgulitoare prin cari ați ținut să încadrați modesta noastră personalitate de apostoli ai culturii.

Mulțumesc colegilor mei streini, asigurându-i că venim în numele înfrățirii și cu sentimente curate, dorind din suflet o sinceră apropiere.

Mulțumesc deasemenea publicului românesc în mijlocul căruia am venit pentru a desăvârși unitatea noastră sufletească. Sunt convins că zilele ce le vom petrece în mijlocul dvoastre, ne vor da prilejul să ne cunoaștem mai bine și să ne iubim. Ne bucură că v'am găsit aceeași păstrători cu sfințenie ai graiului și ale datinilor strămoșești.

Între scriitorii sosiți în Arad, sunt domnii: I. Minulescu insp. general în Ministerul artelor, I. Agârbiceanu, Liviu Rebreanu, Al. Cazaban, Victor Eftimiu, M. Radulescu, N. Davidescu și Alfred Moșoiu. În seara de Duminecă s'a dat o cină la prefectură, în cinstea distinșilor oaspeți. Duminecă la 11 oare scriitorii noștri au aranjat o șezătoare literară la palatul cultural, la care însă spre regretul nostru trebuie s'o spunem a participat un public redus. Cauza principală a fost că conferința a fost fixată pe oarele 11. timp neprielnic și prețurile fantastice cu cari se vindeau biletele. Locurile prime cu 50 lei. Să fie de învățatură celor-ce arangează astfel de festivități și să fie seamă în alte rânduri și de buzunarul publicului.

Programul a fost următorul:

1. Dr. Lazar Nichi: cuvânt de deschidere.
2. Dl. I. Minulescu, aduce salutul scriitorilor români, salut în care subtilul autor, presară perle retorice de neîntrecută frumusețe.
3. Dl. A. Cortuș a recitat plin de entusiasm poema sa „Nebunul“ confiscată de către cenzura maghiară a chiar orașului Arad în anul 1916, când a fost scrisă.
4. Dl. I. Agârbiceanu a citit una din minunatele sale nuvele: „Zâmbetul lui Martin“.
5. Dl. N. Davidescu spune cu un ton just două perle ale poeziei românești: „Rugăciune“ și „Făt-Frumos“.
6. Dl. Mircea Radulescu a recitat cu patima părintelui „Doina“ fragment din piesa sa „Serenada din trecut“ și „Oda ostașilor ardeleni“ scrisă în cinstea voluntarilor ardeleni pe frontul moldovenesc.
7. Dl. Eftimiu Victor a declamat cu talentul marelui artist „Clopotele din Suceava“, „Balada aurului“ — fragment din feeria sa „Cocoșul negru“, și un mișcător fragment din perla literaturii noastre, „Înșiră-te mărgărite“.
8. Dl. I. Rebreanu — titanul romanului românesc — a citit o spirituală schiță: „Ghinion“.
9. Al. T. Stamatiad — cunoscutul admirator al răposatului Macedonschi și asprul judecător al poeziei noi, a citit cu mult talent două minunate poezii din atâtea altele mult gustate de către publicul arădan.
10. Alfred Moșoiu — subtilul poet — a spus

admirabil două bucăți de versuri: „Cântecul amintirilor“ și „Tatăl nostru“ — ultima gustată cu mult nesațiu de publicul ascultător.

11. Dl. Al. Cazaban — feministul antifeminist — a așternut deseori zâmbete voioase pe fețele celor de față, prin citirea spiritualei sale nuvele „Traviata la Vaslui“.

12. Ultimul număr a fost dl Minulescu — sărbătoritul de recentă vreme al Aradului, care a recitat *trei romanțe (!)* din cele multe ale dsale ale căror versuri erau smulse de pe buzele autorului de către auditori, cărora le este cunoscut și drag.

Seara a avut loc un banchet în saloanele Lloyd din restaurantul Central, la care banchet a vorbit primul dl I. Georgescu, prefectul județului, care a toastat pentru M. S. Regele, alături de care maestrul condeiului românesc au dus marele mase la isbândă.

Dl general adjutant I. Manu aduce salutul armatei înalților oaspeți, iar dl profesor Ciuceanu prin frumoase fraze armonizate salută pe cei sărbătoriți, în numele tineretului școlar.

A răspuns apoi dl I. Minulescu cu acelaș balsam de vorbe frumos împerechiate — cunoscute publicului de față — după care au urmat alte discursuri, din care reținem: salutul grupului gazetăresc maghiar local, salutul soc. Filarmonia organizație maghiară și salutul soc. de cultură maghiară „Kölcssey.“

Conflictul

cu biserica basarabeană continuă.

Cu alegerea episcopilor de Cetatea Albă și Bălți, conflictul între Sinod și Biserica basarabeană nu s'a aplanat. Preoțimea basarabeană, după ce a protestat în contra călcării voinței sale de a vedea ales pe arhimandritul Scriban, a avut de protestat contra altor acte care sunt, după părerea ei în contradicție cu obiceiurile bisericești stabilite în Basarabia.

Așa, hirotonisirea arhimandritului I. P. S. S. Cotlarciuc de către mitropolitul Moldovei Pimen a fost considerată ca o nesocotință a drepturilor arhiepiscopului Basarabiei, care singur era în drept a-l hirotonosi. Și ce este mai interesant e că însuși I. P. S. S. Mitropolitul Primat a fost de părerea clerului basarabean.

Preoțimea basarabeană susține și afirmă că ea este supusă numai Sinodului și arhipăstorului ei din Chișinău și nu recunoaște dreptul Mitropoliei din Iași de a se amesteca în trebile bisericești basarabene.

În ziua de 26 Aprilie s'a ținut la Chișinău *congresul protopopilor* în palatul arhiepiscopal. A asistat și noul arhiepiscop al Bălților, episcopul Visarion Puiu. La acest congres I. P. S. S. arhiepiscopul Gurie a spus că *protestează contra călcării canoanelor și face*

aceasta nu pentru că se trece peste persoana sa, dar peste drepturile arhiepiscopiei sale: a mai spus că dacă nu se vor respecta aceste drepturi, va părăsi conducerea bisericii basarabene.

Congresul a mai hotărât să se exprime Sinodului dorința ca Basarabia s'aibe mitropolia sa, ca instalarea arhieriei Puiu și Gotlarciuc să se facă de către arhiepiscopul Basarabiei, care singur poate trece turmele creștinești de sub păstoria sa în conducerea nouilor episcopii. Instalarea acestor episcopi de alt cinea va pune pe preoții din eparhiile noi în'afară de canoanele bisericești și ei vor fi dați în judecata tribunalelor bisericești.

Arhiepiscopul Visarion Puiu este de părerea preoțimii basarabene și prezența lui atât la Congres cât și vizita făcută arhiepiscopului Gurie au produs buna impresie.

Hirotonisirea episcopului Triteanu.

Duminică la orele 10 dim., a fost hirotonosit la Sfânta Mitropolie din Capitală ca arhiepiscop, asesorul L. Triteanu, căruia i s'a încredințat apoi cărja de episcop al eparhiei Românilor.

La serviciul religios au luat parte I. P. S. S. Mitropolitul Primat Miron Cristea și P. S. S. Ilarie Teodorescu, Teofil Mihăilescu, Ilarion Mircea și Evghenie Humulescu precum și toți preoții și diaconii Sfintei Mitropolii. Corul metropolitan a dat răspunsurile iar cel al seminarului „Nifon“ a cântat la intrarea și eșirea cortegiului arhieresc, obișnuitul imn de felicitare.

Hirotonia nu fusese anunțată cu toate acestea biserica era arhiplină.

După terminarea sfintei leturghii I. P. S. S. Mitropolitul Primat descrie în câteva cuvinte felul de luptă și munca energică pe care noul hirotonit a dus-o contra ungnrilor și sașilor din Ardeal cari voiau să ne distrugă școala și biserica. Apoi face un scurt istoric al episcopiei Romanului, întemeiată de Alexcel Bun, începând cu episcopul Vasilie și terminând cu Melhisedec care a fost o podoabă a tuturor ortodoxilor. Închee urând noului episcop acelaș succes și în lupta pe care o începe în strălucita episcopie a vechiului Regat.

P. S. S. Lucian Triteanu răspunde rugând pe Dumnezeu să-i fie de ajutor în misiunea grea ce i s'a încredințat și arătând totdeodată decăderea morală în care trăește lumea astăzi, zicând: „Ne îngrozim de numărul invalizilor ce au rămas de pe urma răboiului. Ei bine aceștia sunt mult mai puțin decât invalizii morali“.

Termină promițând că va munci cu sârguință pentru ridicarea eparhiei ce i s'a încredințat.

Conferința din Lausanne.

Cum a fost rezolvată chestiunea Ada-Kaleh. — Atitudinea curioasă a sârbilor.

Dacă Ismet Pașa nu s'ar fi gândit înainte de plecarea sa din Angora să ridice chestiune însulei Ada-Kaleh, delegația noastră la conferință ar fi avut de data asta mai mult rolul de observator. Rol grav, ce nu implică obligații și nu acordă decât privilegii.

La rândul lor, discuțiile asupra frontierelor ar fi urmat monotonul refren al tocmelilor diplomatice, dacă delegații turci nu ar fi dat prilej d-lui Diamandi, să pronunțe cu ocazia revendicării drepturilor asupra insulei Ada-Kaleh discursul spiritual ce a descrescit frunțile.

Pretențiune de simplă tactică politică, sau revendicare serioasă, chestiunea Ada-Kaleh, a ocupat o ședință întregă și nu a fost lipsită de deducții ce ne pot fi de folos.

După a desriere istorică și geografică asupra insulei, d. Diamandi a reamintit vechile tratate ce au avut pe vremuri specialitatea de a uita acest petec de pământ stâncos ce se scaldă în Dunăre și pe care consiliul suprem la atribuit în Iulie 1919 definitiv României, printr'un act solemn.

În fața acestor argumente și a ultimei fraze din discursul său, care termină astfel: „*Ismet Pașa fine să-și rezerve articolul relativ la Ada-Kaleh? Fie! noi însă ne rezervăm insula*“. Hovace Rumbold președintele comisiei respinge incidentul ridicat asupra drepturilor României și declară discuția definitiv închisă relativă la acest punct, la conferința din Lausanne.

În fața atitudinii ferme a președintelui comisiei teritoriale și a delegatului României, Ismet Pașa s'a mulțumit să surză, dând impresia că nu va încerca să revie asupra afacerii Ada-Kaleh.

Probabil deci că discuția s'ar fi limitat la aceste constatări dacă în ultimul moment, delegatul Serbiei n'ar fi ridicat incidentul drepturilor contestabile ale României asupra insulei din fața Orșovei, pretinzând că chestia nu privește Turcia, ci va fi obiectul unor negocieri directe între România și Iugoslavia, cu ocazia delimitării frontierelor pe Dunăre.

Gestul delegatului sârb a fost cu atât mai neașteptat, cu cât delegația României nu fusese prevenită de această intervenție și cu tonul reprezentantului regelui Alexandru era lipsit de amicitia firească legăturilor ambelor țări și dinastii.

Fără să exagerăm, desigur, intervenția puțin fericită a d-lui Ivanovschi ne punem totuși întrebarea, dacă ea nu trebuie privită cu oarecare mirare și dacă deducții de prudență nu sunt indicate față de caracterul vecinului nostru de câte ori e vorba de o chestiune care privește frontaria noastră de vest,

Firea noastră încrezătoare alături de multiplele ocupații de ordin interiori au căutat împreună cu o încuscrire destul de solidă, să dea alianței cu Iugoslavia adevărata înfățișare amicală ce a ținut să stabilească Mica Înțelegere.

Serbia, ridicând pretenții asupra unei insule ce ne-a fost definitiv atribuită, dorește să ne reamintească momente neplăcute?

Serbarea cercetașilor.

Cohorta cercetașilor arădani împreună cu cohorțele din Cluj, Timișoara au sărbătorit în mod solemn ziua patronului cercetășiei din toată lumea: ziua de sftul Gheorghe.

În pitorescul lor costum, plini de însuflețire tinerească au pășit semetri în fața autorităților arădane și înainten bunului lor inspector Colonelul Simboteanu, neobositul părinte al mișcării cercetășești din Arad.

Au planuri frumoase cercetașii arădani. Ei vor să zidească un cămin cercetășesc, un lăcaș de muncă, cuibul cald al sânguinței, unde vor căuta să închine fiecare clipă desvoltării lor libere prin cultivarea sporturilor sănătoase. Munca uriașă depusă de d. colonel Simboteanu, inspectorul ținutului, al cercetașilor Crișeni, a fost prin serbarea din 6 Mai încoronată cu cele mai frumoase succese morale și materiale. În curând drapelul nostru își va fălăi mândria deasupra căminului cercetășesc de pe Malul Mureșului . . .

Serbarea cercetașilor a avut ca cel mai solemn punct sfințirea temeliei căminului cercetășesc de pe Malul Mureșului.

La orele 9 și jum. sosesc cohorțele cercetășești în sunetele muzicii. Azistă un imens public. Autoritățile în frunte cu dnii generali Manu, Dașchievici, prefect-inspector general Georgescu, primar Robu se așează în fața pietrii fundamentale.

După serviciul divin oficiat de părintele Turicu și părintele Stefea, dl Colonel Simboteanu arată însemnătatea zilei, apoi se aerează cercetașilor că- rora le vorbește cu toată căldura unui părinte. Părintele cercetășiei.

*

Au depus legământul apoi dnii comandanți: Dr. Stoinescu comandantul legiunei, comandantii de centurie: dr. Singer și prof. Marica.

Defilarea a decurs în mod solemn. Cercetașii au impus prin ținuta lor demnă și prin numărul lor mare. După compania de onoare a reg. 14 călărași defilează cohorțele: din Cluj sub conducerea dlui I. Iliescu, Timișoara sub conducerea dlui prof. Svețanu. A urmat apoi cohorta din localitate: centuria I sub

conducerea dlui Marica, centuria evreiascu sub conducerea dlui dr. Singer, centuria liceului catolic sub conducerea dlui Emil Botiș.

Un program bogat au desfășurat cercetașii în Parcul Eminescu. Clujenii au executat exerciții ritmice cu bastoanele. Timișorenii s'au prezentat cu un cor bine instruit, arădani cu dansuri naționale, exerciții gimnastice și cu o tabără-model Seara cercetașii din Siclău au jucat o mică piesă și câteva declamații în sala Palatului Cultural sub conducerea părintelui Codreanu.

Chioscurile, cofetăriile, de bere, cârnăței, aperitive, etc. conduse de dnele române din Arad au animat perfect publicul care a petrecut până seara.

Adunarea preoților din Gorj.

T.-Jiu, 4 Aprilie.

În zilele de 2 și 3 Mai a. c. s'a ținut în catedrala orașului nostru adunarea bi-anuală a societății „Renașterea”, societate a clerului din eparhia Râmnicului și Noului Severin, înființată din îndemnul și sub auspiciile P. S. S. Bartolomeu Stănescu, episcop al Râmnicului, care are de scop moralizarea poporului.

În dimineața primei zile s'a oficiat în sobor sfânta liturghie, după care s'a explicat predica zilei.

Trecându-se la ordinea de zi, preotul Sebastian Pârvolescu-Cernădia, președintele secțiunii Gorj, a dat cetire dărei de seamă a activității secțiunii pe anul expirat.

După masă au urmat discuțiuni generale referitoare la bunul mers al preoțimei și binele general.

A doua zi, la 9 și jum. dimineața, preoții au venit la Catedrală, unde au urmat discuțiuni asupra subiectelor date spre tratare și anume:

1. E bine ca preotul să facă politică și ce atitudine trebuie să aibă el în această privință?
2. Este îngăduit preoților a aplica pedepse canonice credincioșilor?

Primul subiect a fost tratat de către preotul Vișan-Peștean-Vulcan, iar secundul de pr. Patuca-Ciupercent; ambii le-au tratat cu multă competență.

Adunarea s'a sfârșit la ora 1.

Convocare.

Societatea Națională de Apicultură a județului Arad, își va ține *adunarea generală ordinară anuală în Arad, la 18 Mai a. c. la 10 ore a. m. în sala județului*, la care sunt rugați a participa membrii și cei ce se interesează de apicultură.

Arad, la 7 Mai 1923.

Constantin Mihulin,
v. prezident.

On. preoți sunt rugați a comunica aceasta convocare, stuparilor din comună.

INFORMAȚIUNI.

Cea mai frumoasă principesă din Europa este Principesa noastră *Ileana*. O mare gazetă din Paris îi dă în fotografie chipul, însoțit de următoarele vorbe: „Principesa Ileana, fiica regelui României, în vârsta de 16 ani, poate fi socotită cu drept cuvânt cea mai frumoasă dintre toate principesele din Europa.”

A. S. Regală Principesa Elena și fosta regină Sofia a Greciei, au asistat Duminică, la serviciul religios dela biserica mică a Mitropoliei.

În urma stăruințelor dlui prefect inspector general Ioan Georgescu, s'a acordat funcționarilor județului Arad o indemnizație de 120 mii, pentru orele de serviciu făcute în surplus.

Preoții uniți oprți de a se căsători? O foaie polonă din Varșovia, capitala Poloniei, aduce știrea, că papa dela Roma va da cât mai în grabă o poruncă, prin care vor fi oprți de a se căsători preoții uniți. Vor fi adecă siliți să trăiască neînșurați, ca preoții romano-catolici. — Acuma numai barba să li-o iee, și atunci sunt de tot ai lui.

Președintele Republicei poloneze a remis în mod solemn, la palatul Belvedere din Varșovia, mareașalului Foch, marea cruce „Virtutea militară.”

Transferare dl general Daschievici a parăsit Aradul, plecând în Basarabia unde a fost mutat.

„Rătăcirile bolșeviste” este titlul unei broșuri scrise de maiorul *I. Mihai*. În această cărticică cetim următoarele: „Întru cât privește pe rătăciții, cari la noi, sau aiurea, propoveduesc „binefacerile bolșevismului”, cel mai bun răspuns ce li-s'ar putea da, ar fi să fie ei înșiși trimiși peste Nistru, pentru a se înfrupta la fața locului, din roadele acelei strașnice „binefaceri” bolșevice. Suntem siguri că nici două săptămâni n'ar trece și i-am vedea venind înapoi, în România, în care totuș se trăiește atât de bine, fiindcă trăiesc în ea cu cea mai mare ușurință, până și dușmanii ei cei mai mari. Și, după cele ce au văzut și pățimit acolo, nici odată gălăgioșii aceștia n'ar mai îndrăzni să șoptească, ori cât ar mai trăi de mult cuvântul care s'a dovedit de cea mai mare minciună dela facerea lumii și până azi: bolșevism!” Iată adevăruri ce merită a fi răspândite în straturi cât mai largi.

10 milioane de ruși pradă foamei. — *Un apel adresat Societății Națiunilor*. — Comitetul rus din Franța pentru acordarea de ajutoare populațiunii, înfometate din Rușia, a adresat consiliului Societății Națiunilor un memoriu interesant și documentat, arătând pustiirile făcute de foameie în regiunile cele mai fertile din Rusia sovietistă: Ukraina, Crimeea, Turkestanul și guvernămintele dela N. E. Peste 10 milioane de persoane suferă chinurile groaznice ale foamei. Mortalitatea e enormă. În unele districte aproape jumătate din populație a pierit din cauza foamei.

Pronosticurile pentru recoltu anului acesta sunt rele, căci însămânțarea de primăvară a fost defectuoasă.

Comitetul rus roagă Societatea Națiunilor să intervină de urgență în favoarea nenorociților înfometati din Rusia.

Medic-dantist în Arad. Cel mai căutat și apreciat medic dantist român în Arad, este **Dr. Liviu Hălmăgian**, pe care îl recomandăm cu căldură publicului românesc. Are atelier pe bulevardul regina Maria Nr. 17, peste drum dela biserica romano-catolică.

BIBLIOGRAFIE.

Recomandăm spre citire următoarele cărți: „Car-tea vieții” de Fr. Foerster.

„Altă creștere” de S. Mehedinți.

„Explicarea evangheliilor” de S. Mehedinți.

Volumele de nuvele și schițe ale părintelui I. Agârbiceanu.

„Lacrimile ieromonahului Veniamin” de M. Sa-doveanu.

„In Slujba păcii” de Brătescu-Voinești.

Biblioteca „Cunoștinți folositoare” de sub îngri-jirea dlui profesor I. Simionescu.

Broșurile cercului pastoral „Văratc” din Botoșani
Din scrierile lui Efrem Sirul” trad. de pr. I. Țin-coca.

„Cele șapte cuvinte ale lui Isus pe cruce” tratat de pietate și tâlcuire biblică de arhim. I. Scriban.

„Crucea lui Hristos” de pr. P. Chirica.

„Combaterea principalelor învățături adventiste” de Icon. Const. Nazarie.

„Oameni de nădejde” de Țițelca.

Broșurile bibliotecii: „la și cetește” 1) Primul o-mor 2 lei; 2) Viorica 1 leu; 3) Două vieți 2 lei; 4) Rătăciții 4 lei; 4 lei; 5) Moș Gheorghe 2 lei; 6) Un dar de Crăciun 1 leu; 7) Dureri alinate 2 lei; 8) Iu-bire de mamă 2 lei; 9) Jurământul 2 lei; 10) Ciobă-nașul 1 leu; 11) Cea din urmă spovedanie 1,50; 12) Viața mântuitorului 1,50; 13) Doi bătrâni 1,50; 14) Moș Neagu 2 lei; 15) Explicarea Sf. Liturghii 1,50; 16) Perna fermecată 1 leu; 7) Viața Sf. Nicolae 2 lei; 18) Fiul pierdut 1 leu; 19) Cei trei osândiți 1,75; 20) Co-liba indiană 2 lei; 21) Două ceasuri fericite 1,50; 22) Jertfele iubirii 2 lei.

SUPLIMENTE: No. 1-5 Catechismul creștinu-lui ortodox ediția 11 de dl profesor I. Mihălcescu 5 lei; Nr. 6. Explicarea evangheliilor și apostolilor din I și II zi de Paști și din Dumineca Tomei 2 lei și Nr. 7 Explicarea evang. și apost. din Duminicile III și IV. după Paști 2 lei.

In editura Librăriei Diecezane din Arad, a apărut sub titlul: Carte de rugăciuni și cântări, cu un adaus de cuvinte mângăietoare și îndemnuri morale scoase din sf. Scriptură. Cartea se estinde pe 158 pagini și este tipărită cu binecuvântarea P. S. S. Domnului Episcop al Aradului *Ioan I. Papp*. In ediția III-a pre-țul Lei 6.

CONCURS.

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. II. din Cil, devenită vacantă prin abdicarea preotului Victor Faur, să publică concurs cu termen de **30 zile**.

Beneficiul: a) Sesia parohială din 32 jugh. b) Stole și bir legal. c) Casă parohială cu supraedifi-catele necesari pe un intravilan de 800□.

Alesul va catehiza la școlile din loc fără alta remunerație și va solvi contribuția după beneficiul dela parohie.

Reflectanții atât la prezentarea lor în sf. bise-rică din Cil, cât și la înaintarea petițului de concurs la of. ppt. din Buteni, sunt poțitiți a se acomoda Re-gulamentului.

Reflectanții din alte dieceze vor adresa la petit actul despre consenzul Consistorului nostru din Arad că pot reflecta la acest post.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *F. Roxin*, protopop.

3—3

Licitație minuendă.

În baza incuviințării Ven. Consistor din Arad de sub Nr. 333/923, prin aceasta se publică licitație minuendă, pentru renovarea sf. biserici gr. or. rom. din *Șoimoș*, (jud. Arad) pe ziua de 4/17 Maiu a. c. la orele 3—4 d. m. pe lângă următoarele condițiuni:

a) Prețul strigării e 64850 Lei;

b) Reflectanții au să-și dea oferte închise până cu 24 ore înainte de terminul licitației;

c) Reflectanții înainte de licitație au să depună cauție de 5% socotite după prețul strigării, în bani gata, ori hârtii de valoare;

d) Comitetul parohial își susține dreptul a preda lucrările aceluia dintre reflectanți, care prezintă mai multă garanță;

e) Reflectanții au să facă schița transformării corului și planul de spese pentru acesta, fără a avea dreptul a pretinde spese, care schiță și plan de spese se va aproba ulterior de Ven. Consistor, dar și până atunci interprinzătorul se obligă a face și această transformare;

f) Spesele de călătorie ect. nu se restituiesc;

g) Planul de spese și condițiunile detaliate se pot vedea la oficiul parohial.

Șoimoș, la 2/15 Aprilie 1923.

Pentru comitetul parohial:

Ilie Chebețu,

preot — președinte.

3—3

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial
Censurat: **Censura presei.**